

Література

1. Карут К. Почути травму. Розмови з провідними спеціалістами з теорії та лікування катастрофічних досвідів/ Пер. з англ. Катерини Дисі. Електронна книга. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2022. 496 с. URL: <http://surl.li/dbgvou>
2. Мидриган В., Гуйчук Л., Тичініна А. Поетика роману Д. Овенс «Там, де співають раки» крізь призму автобіографічного досвіду. *«Платон мені друг, але істина дорожча»: зб. матеріалів II Міжнародної молодіжної конференції (1 березня 2024 року, м. Чернівці)*. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2024. С. 184–187.
3. Овенс Д. Там, де співають раки ; пер. з англ. О. Жильникової. Харків: Віват, 2021. 432 с.
4. Miller, Alice. For Your Own Good: Hidden Cruelty in Child-Rearing and the Roots of Violence, 1983. URL: <https://www.nospank.net/fyog16.htm>

Тищук А.Е.,

аспірант,

Бердянський державний педагогічний університет
науковий керівник – **Мельнікова Ю. О.,**

кандидат філологічних наук, доцент

Бердянський державний педагогічний університет

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ШЛЯХ ДО БЕЗБАР'ЄРНОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Диджиталізація освіти стала невід'ємною частиною трансформації освітніх систем у світі. Вона змінює форми й методи навчання, відкриває нові можливості для безбар'єрного доступу до знань. Одним із головних завдань сучасної системи освіти є забезпечення рівності у доступі до навчання для всіх категорій учнів, зокрема осіб з особливими освітніми потребами. Власне диджиталізація дозволяє створювати інклюзивне освітнє середовище, в якому всі учасники навчального процесу можуть отримувати необхідні знання та навички.

Одним із ключових елементів диджиталізації освітнього процесу є використання універсального дизайну. Універсальний дизайн передбачає адаптацію освітнього середовища таким чином, щоб воно стало зручним для всіх учнів, незалежно від їхніх фізичних чи когнітивних можливостей. Це включає налаштування навчальних платформ та матеріалів, забезпечення доступності цифрових ресурсів та використання адаптивних технологій.

Згідно з міжнародними стандартами, такими як ДСТУ EN 301 549:2022 «Інформаційні технології. Вимоги щодо доступності продуктів та послуг ІКТ», усі цифрові інструменти, які використовуються в освіті, повинні відповідати вимогам доступності для осіб з обмеженими можливостями. Це включає можливість використання екранних читачів, адаптацію шрифтів і кольорів для людей із вадами зору, а також субтитри для тих, хто має порушення слуху [1].

Диджиталізація відкриває нові можливості для інклюзії в освітньому процесі, що є одним із пріоритетних напрямків сучасної педагогіки. Інклюзивна освіта дозволяє кожному учню або студенту отримати якісну освіту відповідно до своїх потреб, включаючи учнів з порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату, а також інших груп населення, які стикаються з бар'єрами в традиційній освітній системі. Як зазначає ЮНЕСКО, «диджиталізація є ключовим фактором для забезпечення інклюзивної та рівноправної освіти, яка надає можливості для всіх учнів» [2].

Європейський досвід демонструє успішне використання цифрових технологій для забезпечення безбар'єрного доступу до освіти. У Швеції, наприклад, широко використовуються цифрові підручники, які дозволяють студентам налаштовувати шрифти, колір фону та інші параметри для полегшення читання. Такі інструменти особливо корисні для людей із вадами зору. У Великій Британії впроваджено обов'язкове використання субтитрів та перекладачів жестової мови в освітніх відеоматеріалах, що робить їх доступними для осіб із порушеннями слуху. Ці заходи є частиною загальноєвропейської стратегії «Digital Accessibility Plan», яка спрямована на забезпечення рівного доступу до освіти для всіх [3].

Університети Нідерландів і Німеччини також активно впроваджують цифрові технології для забезпечення інклюзії. Вони використовують спеціальні програми для студентів з особливими освітніми потребами, які включають екранні читачі, програмне забезпечення для збільшення зображень, голосові інтерфейси, субтитри, системи для перекладу жестової мови, а також спеціалізовані клавіатури та миші. Ці інструменти дозволяють студентам із порушеннями зору, слуху або опорно-рухового апарату повноцінно брати участь у навчальному процесі та взаємодіяти з навчальними матеріалами на рівних із іншими студентами [3].

В американському університеті МІТ обладнані віртуальні лабораторії для студентів з обмеженими фізичними можливостями. Ці лабораторії дозволяють здобувачам освіти брати участь у дослідницькій діяльності та виконувати лабораторні роботи в режимі онлайн. Вони працюють на основі спеціалізованих програмних комплексів, які дозволяють студентам виконувати дослідницькі завдання та лабораторні експерименти через інтернет. Студенти отримують доступ до симуляцій або віддалено

керують реальними лабораторними установками, розміщеними в університеті. Наприклад, у фізичних або хімічних лабораторіях студенти можуть моделювати експерименти, а у віртуальних лабораторіях з робототехніки – програмувати та керувати роботами. Це є прикладом того, як технології можуть долати фізичні обмеження та надавати студентам можливість отримувати практичні навички, які раніше були недоступними для них через фізичні обмеження [4].

Окрім фізичних бар'єрів, диджиталізація також допомагає долати соціальні та економічні бар'єри. Доступ до безкоштовних онлайн-ресурсів, таких як Coursera або edX, відкриває можливості для навчання студентам із різних країн і соціальних груп. Наприклад, у рамках програм, фінансованих міжнародними організаціями, такими як Mastercard Foundation Scholars Program, UNESCO Global Education Coalition та Coursera for Refugees, студентам із країн, що розвиваються, надається можливість безкоштовно навчатися за програмами провідних університетів світу. Ці ініціативи підтримують доступ до онлайн-курсів, які пропонують навчальні програми університетів Гарварда, МІТ, Оксфорда та інших. Це дозволяє вирівнювати освітні можливості та робить якісну освіту доступнішою для широких верств населення [3].

Крім того, гібридні моделі навчання, які поєднують традиційну форму та онлайн-освіту, дозволяють створити більш гнучкі навчальні програми. Це особливо важливо для студентів, які мають обмежений доступ до освітніх закладів через географічну віддаленість або фізичні обмеження. У таких умовах диджиталізація стає потужним інструментом для забезпечення рівного доступу до знань [5].

Отже, диджиталізація освітнього процесу є важливим кроком на шляху до забезпечення безбар'єрного доступу до освіти. Вона дозволяє створювати інклюзивне навчальне середовище, яке відповідає потребам різних категорій студентів, включаючи осіб із фізичними та соціальними обмеженнями. Європейський та американський досвід демонструють, що застосування цифрових технологій в освітньому процесі сприяє підвищенню доступності, якості та гнучкості освіти. Впровадження адаптивних технологій, онлайн-курсів та інтерактивних платформ забезпечує рівні можливості для всіх студентів. Диджиталізація освіти стає ключовим інструментом у побудові освітньої системи, орієнтованої на інклюзивність і доступність.

Література

– ДСТУ EN 301 549:2022 «Інформаційні технології. Вимоги щодо доступності продуктів та послуг ІКТ». URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-06/korotkiy_posibnik_z_cifrovoi_dostupnosti_-_ukr.pdf. Дата звернення: 20.09.2024.